

f) v ostatních případech zákonného zastoupení budiž srovnán čl. Společnosti akciové, Společenstva, Obce farní, Nadace. Konečně lze i správce konkursní podstaty počítati k zákonným zástupcům v širším slova smyslu; blíže o tom viz čl. »Konkurs«.

Zastupitelství obecní viz Obce.

Zastupitelství okresní viz Okresy.

Zastupitelství státní.

A. Část všeobecná.

I. Pojem a dějinný vývoj.

Zastupitelství státní (státní nadvládnictví) jest úřad spravedlnosti, jemuž přísluší ve jménu státu stihání trestní; v některých zemích povoláno jest zastupitelství státní též k součinnosti při civilních věcech a má určitý obor působnosti, jakožto orgán dozorcí ve správě justiční. V rakouském řízení trestním jest zastupitelství státní trestním justičním úřadem podřízeným soudu a majícím vynikající podíl v pravosudí trestním. Původ tohoto státního orgánu právního hledati sluší ve Francii. Pojíce se ku stálým soudům říšským (parlamentům), vytvořila se tam po straně úřadu soudcovského stálá procesní zastoupení králů k vymáhání záležitostí fiskálních (gens du roi, procureurs du roi). Generálním prokurátorům při parlamentech byli podrobeni prokuratoři při královských soudech. Působnost generálního prokurátora ve Francii vztahovala se na hájení práv státu; mimo to příslušela mu ve mnohých směrech moc disciplinární v zájmu konání spravedlnosti. S nápodoběním této instituce jakožto orgánů státního zastupitelstva shledáváme se ve státech, kde zjednálo si platnosti právo francouzské jako v Belgii, Holandsku a v zemích na levém břehu Rýna.

Moderní forma instituci této dána byla zákonodárstvím císaře Napoleona I. a to francouzským řízením trestním ze dne 17. listopadu 1808 a zákonem o organizaci její pojednávajícím ze dne 20. dubna 1810. Zastupitelství státní uvedeno v život ve Francii, jakožto justiční úřad pro věci práva a řízení trestního se dotýkající, kdežto nyní ve většině států vykázáno jemu jen postavení veřejného žalobce ve věcech trestních. Avšak téměř ve všech evropských řádech trestních proráží typ francouzského nadvládnictví státního, a toliko v Irsku, Skotsku a v Severní Americe nese instituce zastupitelství státního ráz samostatný a uchylující se naprosto od vzoru francouzského. V rakouské polovici říše pojata byla instituce zastupitelství státního již do řádu trestního ze dne 29. července 1853, na byla však v nyní platném řádu trestním ze dne 30. června 1873 rázu daleko významnějšího tím, že soustava stran (žalobce a obžalovaný), zásada rovnocennosti ve všech směrech došla výrazu v řízení trestním. Motivy k řádu trestnímu poznamenávají v té příčině: »Princip obžaloby může označovati jen ten požadavek, že zřízením zvláštních úředníků, jimž svěřeno jest stihání zločinů, učiněn býti má konec onomu stavu, kdy soudce má na práci obžalobu, obranu a vzájemnou jich závažnost, a kdy vedle svého nejbližšího a nejdůležitějšího úkolu obstarávati má ještě záležitosti žalobce i obhájce k úkolu tomuto se pojící, mezi sebou vzájem však si odporující. Oprávněnost tohoto požadavku jest nyní všeobecně ovšem uznána, a může proto té doby se jednati o to, aby se úplná jasnost zachovala o smyslu a rozsahu toho, co se onomu požadavku přiznává. Jisto jest, že požadavek tento nebyl asi proto vznesen, ježto se shledalo, že v řízení dřívějším ne-

bylo dostatečně postaráno o stihání zločinů, nýbrž proto, že se shledala potřeba toho, by se svobodě občanské dostalo ochrany proti nebezpečím, která jí vzrůstala z onoho nepřirozeného sloučení protichůdných jednání v rukou soudcových. Ovšem že též stihání trestní, nabyvši samostatného orgánu v zastupitelství státním, získalo i na energii. Věc pořádku tak úzce souvisí s věcí svobody, že nelze mysliti si člověka, jenž by oběma pospolu nepomáhal; než nežádal si jistě nikdo zavedení zastupitelství státního a neuvítal ho s radostí proto snad, aby někdo tu byl, jenž by ještě vedle a nad soudce v posavadním postavení svém zůstávajícího pomýšlel na stihání zločinů a na potrestání zločince; naopak uvítala se zřejmě v zavedení zastupitelství státního pouze první podmínka osvobození soudce z onoho dvojakého postavení. Také nesmí se přehlédnouti, že se při tom nejedná toliko o jednotlivé soudce, nýbrž o postavení soudu vůbec. Jestliže tedy považovala se změna tohoto poměru všeobecně za nezbytnou, může to míti důvod svůj jen v tom, že se jeví býti vůbec nesrovnalostí ve spřádáném řádu trestním, připouští-li se jediný soudní úředník za nositele obžaloby, za původce obvinění, i když třeba nemá podílu ve vynesení rozsudku; ve skutečnosti dostačovalo by jinak místo zřízení zvláštního organismu úřednického, nařízení které vylučuje úplně soudce vyšetřujícího z kolegia nalézajícího. Dospělo se tedy k tomu výsledku, že k zachování veřejného zájmu trestního stihání zastupitelství státní, ale též jen ono povoláno jest, že tedy dle žaloby nemůže již přináležeti soudu, a že nyní musí nabývatí opět platnosti stará zásada právní: »Kde není žalobce, není soudce.«

II. Postavení zastupitelství státního v rakouském řízení trestním.

Platný řád trestní snaží se zásadu obžaloby přivést v celé důslednosti ku platnosti; kladeť důraz na to, že soud oproti veřejnému žalobci není odvislým ani vázaným, a požaduje tedy pro obžalobu a obhajování zpravidla postavení dvou stran. Než zastupitelství státní nelze v jistých směrech považovati vždy za pouhou stranu, neboť § 3 tr. ř. ukládá všem úřadům beroucím účast v řízení trestním, tedy i státnímu zastupitelství povinnost k tomu, aby se stejnou pečlivostí zřetel měly nejen k okolnostem sloužícím obviněnému ku přitížení, nýbrž i k takovým okolnostem, kteréž k obraně jeho žádoucími jsou a proto poznamenává též Glaserův výnos ze dne 25. listopadu 1873 č. 14.956 zcela případně: »Toto základní pravidlo musí zůstatí orgánům zastupitelství státního ve kterémkoli stadiu řízení neporušitelnou normou pro směr, jakož i formu jejich vystupování. Povaha úkolu jejich přináší s sebou, že nemůže závislým učiniti jejich zakročení od naprosté jistoty viny; tím nezbytněji jest potřebí, aby netoliko uvážili pečlivě i tíhu podezření i tíhu důvodů podezření tomu se příčících, nýbrž že nesmí státní zastupitelství důvody podezření vylučující nižádným způsobem potlačiti a v pozadí odstrčiti. Státní zastupitelství musí vždy toho dbáti, že soud dospívající k výroku pro obžalovaného nepříznivému dříve uveden byl do toho stavu, aby mohl rozhodnouti maje úplný rozhled ve stavu věci a neomylně oceňuje důvody svědčící pro a proti. Zastupitelství státní musí právě o to se zasaditi, aby formou svých návrhů a přednesení podalo vysvědčení o tom, že daleko jsouc předpojatosti nebo stranickosti usiluje pak o splnění zákona a že daleko jest toho, aby mělo úmysl docíliti nějakého účinku vzbuzováním vášní, jednostranným vytýkáním jednotlivých momentů.«

III. Postavení zastupitelství státního oproti soudům.

Z řečeného právě vysvítá, že jest zastupitelství státní na soudech úplně nezávislo; jestli stranou, požívající však zvláštních práv, jimiž opatřeno jest státem v zájmu veřejného trestního pravosudí; zastupitelství státní jest tedy základem svého samostatného postavení oprávněno, bez intervence soudů dožadovati se přispění jiných úřadů, zejména úřadů bezpečnostních, kteréž mají nařízení jeho uposlechnouti a v jeho opatřeních podporovati je (t. j. zastupitelství státní).

B. Zastupitelství státní.

I. Organisační.

1. Při tomto právním orgánu platí zásada správného používání orgánů státního zastupitelství v míře daleko vyšší, než-li při kterémkoli jiném úřadu. Má-li být dosaženo účelu pravosudí trestního, musí se při použití pohotových sil postupovati s patřičnou šetrností; toliko vystříháním se všeho nepotřebného zakročování bude možno zabezpečiti dostatek síly tam, kde nejvíce jí potřebí, a aby se stíhání trestní s celou energií obrátilo tam, kde nejspíše žádoucím jest.

2. Při každém sborovém soudu I. stolice zřízeno jest státní zastupitelství, při každém sborovém soudu II. stolice vrchní zastupitelství státní a při nejvyšším dvoru soudním jakožto dvoru kasačním zřízen jest generální prokurátor s přiměřeným počtem zástupců. Zástupcové státních návladních jakož i generálního prokurátora jsou tam, kde za ně vystupují, po zákonu oprávněni ke všem úředním úkonům jejich (§ 29). Státní návladní při sborových soudech I. stolice podřízeni jsou vrchním zastupitelstvům státním a tato, jakož i generální prokurátor při dvoru kasačním přímo podřízeni jsou ministru spravedlnosti (§ 30).

3. Jmenování generálního prokurátora, jakož i vrchních státních zástupců vyhraženo jest císaři; jmenování ostatních konceptních úředníků státního zastupitelstva přináležejí ministru spravedlnosti (§ 3 nař. min. sprav. ze dne 3. srpna 1854 č. 201 ř. z.). Vrchní státní zástupci skládají přísahu služební do rukou ministra spravedlnosti nebo toho, koho k tomu ministr spravedlnosti deleguje. Zástupci státní vzati bývají do přísahy vrchním státním zástupcem, který může však vzhledem ku vzdálenosti a k jiným poměrům dožádati přednostu dotyčného sborového soudu o výkon přísahy. Substituty bere ve přísahu jich bezprostřední představený (§ 7 cit. nař.).

4. Kontrola a moc disciplinární:

a) Ministru spravedlnosti přísluší moc disciplinární nad úředníky zastupitelství státního a vykonává moc tuto sám nad vrchními státními zástupci, tito pak vykonávají moc disciplinární nad ostatními úředníky zastupitelství státního pod vrchním dozorem ministra spravedlnosti (§ 14 cit. nař.).

b) *Visitace*: Vrchní státní zástupce má podrobiti svému šetření čas od času a aspoň jednou v roce zastupitelství státní v jeho sídle úředním se nalézající, zastupitelství státní pak mimo jeho úřední sídlo v obvodu jeho však stávající prohlédnouti má u příležitosti oněch úředních úkonů, jež dle uvážení svého předsevzítí osobně musí. Ministr spravedlnosti může čas od času naříditi prošetření postupu vyřizování záležitostí u všech nebo jednotlivých státních zastupitelstvech v celém jich rozsahu a k tomu delegovati vrchního zástupce státního nebo jiného vhodného komisaře (§ 18 cit. nař.).

c) Podávání zpráv: Zástupci státní povinni jsou:

aa) v případech, kde běží o zločin velezrády, urážky veličenstva, urážky členů císařské rodiny, rušení veřejného pokoje, nebo o zločin vzbouření nebo pozdvižení, hned jak se o zločinech těch doví, podati o tom oznámení vrchnímu státnímu zástupci uvedouce opatření soudem snad již učiněná a připojíce náhled svůj o dalším vyřízení tohoto předmětu (§ 19 cit. nař.).

bb) O ostatních důležitých případech trestních, kteréž během měsíce k soudu se dostaly, jmenovitě pak tehdy, kdy běží o zločin padělání veřejných úvěrních papírů, padělání mincí, o zločin vraždy, zhárství nebo loupeže, má zástupce státní koncem měsíce podati vrchnímu státnímu zástupci zprávu a v ní vylíčiti stav projednávání dle nejpodstatnějších okolností (§ 20 cit. nař.).

cc) Zástupci státní mají posléze každý měsíc podávati vrchnímu státnímu zástupci zprávu o vyřízených, jakož i o projednávajících se ještě věcech trestních i o stavu jejich; podobně i v pochybných případech, jde-li o zavedení nebo zastavení nějakého vyšetřování nebo i jen o jednotlivé důležité kroky ve vyšetřování, musí býti vrchní státní návladní zpraven a pokynů jeho uposlechnuto se strany státních návladních (§ 31 trest. ř.).

5. Výkazy jednací: Zástupci státní při sborových soudech první stolice mají počátkem každého roku a nejpozději do 31. ledna předložiti vrchnímu státnímu zastupitelství úřední výkazy o úkonech v uplynulém roce předsevzatých (§ 22 odst. 1. instr. pro zast. stát.). Vrchní státní zastupitelství má z výkazů jednotlivými zástupci státními předložených sestaviti celkový výkaz o pracích všechněch jemu podřízených zastupitelstev státních a předložiti jej ministru spravedlnosti (§ 23 instr.). Zastupitelstva státní mají dále vésti statistické přehledné tabulky o trestných případech jim udaných nebo oznámených, pokud jde o zločiny nebo přečiny, o osobách daných ve stav obžalovanosti, jakož i osobách, jež právoplatně byly odsouzeny pro nějaký přestupek. Vrchní státní zástupce má z tabulek jemu jednotlivými návladními státními předložených sestaviti úhrnné statistické tabulky přehledné o trestných činech dostavších se v obvodu celého vrchního soudu zemského ku vědomí soudů, dále o osobách daných ve stav obžalovanosti a o osobách odsouzených a eleborát svůj předložiti i s přehlednými tabulkami jednotlivých zastupitelstev státních ministru spravedlnosti (§ 27 instr.).

II. Důvody vyloučení.

Zakročiti ve věcech trestních nesmí oni členové zastupitelství státního, s nimiž obviněný nebo jeho obhájce neb osoba zločinem nebo přečinem poškozená nebo soukromý žalobce jest v některém poměru naznačeném v § 67 tr. ř., dále oni, kdož v dotyčné věci slyšení byli jako svědkové nebo znalci nebo jako obhájci, jakožto zástupcové soukromého žalobce nebo soukromého účastníka nebo jakožto soudce činnými byli (§ 75 tr. ř.). Každý člen státního zastupitelstva povinen jest zdržeti se od onoho okamžiku, kdy se mu stal některý důvod vyloučení známým, zakročování do věci, ze které jest vyloučen, přenechati ji svému náměstku a učiniti o tom bezprostřednímu svému představenému oznámení. Řízení nesmí býti zdržováno stížnostmi stran podanými proti zakročení státního zástupce, jenž po zákonu měl se zakročení zdržeti (§ 76 tr. ř.).

III. Povšechný obor působnosti.

1. Státní zastupitelství má — jak s důrazem § 30 tr. ř. poznamenává — ostříhati zájmy státní a proto jsou státní zastupitelstva v úředních úkonech svých neodvisla od soudů, při nichž zřízena jsou.

2. V obor působnosti zástupce státního při sborovém soudu I. stolice náleží účast ve všech tomuto připadajících přípravných vyhledáváních, přípravných vyšetřováních a hlavních přelíčeních pro zločiny a přečiny, jakož i při všech líčeních odvolacích odbyvaných u sborového soudu I. stolice stran rozhodnutí okresních soudů a při všech zasedáních soudu porotního konaných v obvodu sborového soudu I. stolice. Zástupce státní jest oprávněn účastniti se osobně nebo náměstkem svým i při přelíčeních před soudy okresní náležejících.

3. Státní zástupci mají veškery trestné činy, pokud nesluší je vyšetřovati a trestati jen na žádost toho či onoho účastníka, stíhati z povinnosti úřední a proto učiniti potřebná opatření k tomu, aby příslušný soud zavedl vyšetřování a vynesl trest.

4. Státní zástupci dbejtež toho, by náležitě použilo se všechněch prostředků vedoucích a sloužících k vypátrání pravdy; i mají právo kdykoli obeznámiti se se stavem zavedeného vyšetřování nahlédnutím ve spisy nebo dožádáním o sdělení jich a činiti příhodné návrhy, ač tím řízení trestní zdržováno býti nesmí.

5. Jakmile znamená zástupce státní nepravidelnosti nějaké nebo průtahy, má zákonitou cestou postarati se o jich odstranění (§ 34 tr. ř.).

IV. Povinnosti zvláštní.

Státnímu zastupitelství přináležejí zvláště tyto povinnosti:

1. Zkoumání a udávání: Jestliže zástupce státní považuje nějaké ústní udání za důvodné, má je sepsati; má-li je však za bezdůvodné, počíti má udavače o tom, a trvá-li udavač nicméně na udání svém, má o udání tom na žádost sepsati protokol (§ 68 vykon. předpisu). Státní zástupce povinen jest zkoumati veškerá jej došlá udání o činech trestných, jež sluší z úřední povinnosti stíhati, a musí rovněž jíti za stopami takovýchto trestných činů jemu oznámenými. Jemu přísluší též spolupůsobiti k objevení neznámých pachatelů pátráním po důvodech podezření zakládajících. Obsahují-li anonymní udání nebo udání pocházející od osoby úplně neznámé určité okolnosti, věrohodně označující trestný skutek, sluší sice přikročiti ku vyhledání těchto okolností, avšak dlužno při tom postupovati nenapádně a šetříc co možná cti obviněných osob. Dojde-li státního zástupce hlas o nějakém činu trestném, jež sluší vyšetřovati i bez žádosti účastníkovy, jest povinen dáti vyslechnouti osoby, jimiž veřejný hlas šířen byl, stopovati hlas ten za spolupůsobení bezpečnostních úřadů až ku původu a přesvědčiti se pokud možno o důvodnosti nebo bezdůvodnosti jeho (§ 87 tr. ř.).

2. Vůbec jest zástupce státní oprávněn přiměti vyšetřujícího soudce, okresní soudy nebo úřady bezpečnostní, aby vedly přípravné vyhledávání za tím účelem, aby získány byly potřebné opory k zavedení trestního řízení proti určité osobě nebo k odmítnutí učiněného udání (§ 88 odst. 1 tr. ř.).

3. Ve stadiu přípravného vyšetřování: Nachází-li zástupce státní prozkoumaj spisy přípravného vyhledávání dle potřeby na jeho podnět doplněného dostatečné důvody k tomu, aby se proti určité osobě zavedlo řízení trestní, podává buďto návrh na zavedení přípravného vy-

šetřování nebo přímo žalobní spis (§ 90 tr. ř.). Navrhuje-li zástupce státní, aby se zavedlo přípravné vyšetřování, sděliti má udání, jakož i průvodní prostředky jeho vědomí došlé a výsledky zahájeného snad přípravného vyhledávání s vyšetřujícím soudcem (§ 92 odst. 2 tr. ř.). Při vyšetřování přípravném oprávněn jest žalobce i co do předsevzetí jednotlivých úkonů vyšetřování činiti vyšetřujícímu soudci návrhy, o nichž soudce vyšetřující vymoci si musí rozhodnutí radní komory, rozpakuje-li se k nim přistoupiti (§ 97 odst. 1 tr. ř.). Platí tu zásadně, že zastupitelství státní nesmí předsebráti pod následky zmatečnosti nižádného úkonu vyšetřovacího. I když zavedeno bylo přípravné vyšetřování, má zástupce státní pomýšleti na to, aby zaopatřil materiál pro postup vyšetřování potřebný a může k účelu tomuto dožadovati se podpory jiných úřadů (§ 72 vykon. předp.).

Zastupitelství státnímu přináleží pátrati po činech trestných jednak samostatně za spolupůsobení úřadu bezpečnostního, jednak za nutného spolupůsobení soudů při oněch úkonech, kde jest dotčena tím osobní svoboda nebo vynikající práva obviněného. Zastupitelství státnímu dostává se zejména institucí přípravného vyhledávání a v mnohých případech připouštějícím se podáním spisu obžalovacího bez předchozího přípravného vyšetřování příležitosti k tomu, aby sprostilo soudy četných prací, jež dříve platného řízení trestního soudové sami opatřovati musili. Nic nemůže stkvělejšího svědectví o užitečné působnosti státního zastupitelství u soudů vydati a nic nemůže soudy míti účinněji k tomu, aby energickým způsobem podporovaly státní zastupitelstva, jako nabytá zkušenost o tom, že státní zastupitelství usiluje o to, by soudům břímě jejich povolání usnadnilo a aby soudy nemusily obstarávati oněch záležitostí, jež za ně vzítí může (srv. shora cit. Glaserovo rozhodnutí). Zastupitelství státní označuje všeobecně jen směr, jakým bráti se má vyhledávání přípravné, avšak může též stran jednotlivých úředních úkonů, jež se předsevzítí mají, dáti samo určité pokyny. Jmenovitě může státní zastupitelství žádati o sepsání protokolu a označiti i jednotlivé otázky, v jichž příčině za vyslechnutí žádá. Styk má se pokud možno prostředkovati ústně; o tom, k čemu zastupitelství státní popud dalo a co sděleno bylo s ním, může si samo v důležitějších případech činiti písemné poznámky, ale může též žádati, aby takovéto záznamy jemu byly od dožádaného úřadu dány. Shledá-li zástupce státní, že dějí se nepravidelnosti nějaké, že neoprávněným způsobem pomoci se odepírá nebo s pomocí se otálí, povinen jest obrátiti se na úřad přímo představený úřadu dožádanému nebo na vrchního zástupce státního. Ustanovení tato mají platna býti i tehdy, když státní zástupce dožaduje se v přípravném vyhledávání pomoci jiných správních úřadů, než-li zeměpanských úřadů policejních (§ 70 vykon. předp.). Podává-li zástupce státní návrh na zavedení přípravného vyšetřování, vyznačíž po rozumu § 92 tr. ř. určitě a přesně osoby, proti nimž, a činy, ve příčině jichž návrh podává; to se má státi i v té případnosti, jestliže během přípravného vyšetřování se učiní návrh, aby přípravné vyšetřování rozšířeno bylo na jiný čin nebo na jiné osoby (§ 71. tr. ř.).

4. Podání obžaloby: Zde sluší činiti rozdíl mezi obžalobou, kterou dlužno vznésti z úřední povinnosti bez návrhu té či oné strany, a mezi obžalobou, jež se podává po návrhu soukromého účastníka (srv. čl. »Obžaloba«). Jakožto strážci zákona přísluší však zastupitelství státnímu určitý zákonem stanovený vliv co do obžaloby soukromé; neboť i v tom pří-

padu, když vystupuje jako žalobce účastník soukromý sám, může zástupce státní zjednatí si o postupu řízení trestního kdykoli povědomost a oprávněn jest v každé době ujeti se zase soudního stíhání (§ 49 odst. 1 tr. ř.). Co se dotýče oboru působnosti při obžalobě soukromé srv. čl. »Účastník soukromý«, »Obžaloba soukromá«.

5. Hlavní líčení: Státní zastupitelství naplní při hlavním přelíčení nejdůležitější část úkolu svého tím, že se účastní provádění důkazů počínajíc si obezřele a energicky, avšak s druhé strany šetrně pečlivě ohledů náležejících soudu a jeho předsedovi. Zastupitelství státní může k vydání správných rozhodnutí nejlépe spolupůsobiti tím, že má snažiti se návrhy svými zjednatí zjednodušení látky líčení, osvětlení a přehledné spořádání materiálu průvodního a za tím účelem postarati se o to, by vypuštěny byly nezávažné body vedlejší, jež odvracejí pozornost od věci hlavní a nepoměrně prodlužují přelíčení. Značné obezřelosti vyhledává účastenství státního zastupitelství v řízení o stylisování otázek, kteréž mají býti dány porotcům; otázky tyto jsou osnovou příštího rozsudku o otázce viny, a úprava jich jest tudíž pro obsah výroku (verdiktu) sama významu neskonale důležitého.

6. V řízení opravném: Státnímu zastupitelství přináleží veškery právní prostředky (stížnost, odvolání, stížnost zmatečná) v duchu ustanovení zákonných; zastupitelství státní může vésti stížnost pro delegování jiného soudu; státnímu zastupitelství přísluší právo vésti stížnost při sborových soudech druhé instance, byl-li zamítnut návrh na zavedení přípravného vyšetřování nebo bylo-li nalezeno na zastavení jeho; dále místo má stížnost, jestliže byly jednotlivé věci trestní vyloučeny z řízení trestního, jež se mělo o nich vésti společně, konečně bylo-li nařízeno zrušení vazby nebo uložena určitá suma zajišťovací (§ 114 tr. ř.; pokud jde o právo odvolací, jež v řízení trestním státnímu zastupitelství přísluší, viz čl. »Stížnost zmatečná«, a čl. »Odvolání«).

7. Výkon trestu: Zastupitelství státní má spolupůsobiti při výkonu trestu; zástupce státní, pokud se týká, jeho substitut jest stálým členem výkonné komise trestní v sídle sborového soudu I. stolice. Bylo-li nějakým rozsudkem trestním vysloveno, že má býti odsouzenec po přestálém trestu vypovězen ze země nebo vzdálen z některé nebo ze všech zemí na radě říšské zastoupených, jest povinno státní zastupitelství podati o tom oznámení správci oně země, v níž leží dotýčný soud trestní. Týká-li se vypovězení toliko jediného místa neb okresu, sluší o tom zpravití nejnižší úřad politický a úřad bezpečnostní (§ 407 tr. ř.). Má-li rozsudek trestní v zápětí propadnutí zboží, vydražených věcí nebo náradí, nebo zničení a zrušení náčiní nebo jiných předmětů, ztrátu nějaké živnosti nebo jinakých práv a oprávnění, dorozuměti se má v té příčině zastupitelství státní s oněmi úřady, v jichž obor působnosti spadá učiniti potřebná opatření (§ 408 tr. ř.).

8. Obnova řízení trestního: Obnova řízení trestního může býti nařízena po návrhu zastupitelství státního. Doví-li se zástupce státní o nějaké okolnosti, jež může býti důvodem obnovy trestního řízení ve prospěch obžalovaného (§ 353 tr. ř.), povinen jest uvědomiti o tom obžalovaného nebo jinou osobu oprávněnou, nebo sám příslušný návrh učiniti (§ 354 tr. ř.) (srv. též čl. »Obnova řízení trestního« v dodatcích).

9. Náklady řízení trestního. Zde platí zásada, že zastupitelství státní nesmí býti nikdy odsouzeno k náhradě těchto útrat (§ 309 odst. 3 tr. ř.).

V. Pro úřadování státních zastupitelstev vydána byla nař. min. sprav. ze dne 5. května 1897 č. 114 ř. z. následující ustanovení:

Pro úřadování státních zastupitelstev při sborových soudech I. stolice platí od 1. ledna 1898 některá ustanovení jednacího řádu soudů ze dne 5. května 1897 č. 112 ř. z. Jsou to předpisy o podáních (§§ 62—67, 71—75, 79 a 80), úřadování (§§ 82—85, 90, 92, 93, 99, 100), vyhotovení soudních vyřízení (§ 191—193, 199, 200—204, 211, 215), rejstřících (217—222, 252, 254, 256), spisech (261—266, 278, 279, 282 až 284), spisovně (288—294), papíru (328) a o založení a vedení knihy přísah (§ 406 č. 14).

Pro podání na státní zastupitelstvo otevřena jest podatelna, a může při větších zastupitelstvech zřízena býti kniha podací. Věci presidiální zapisují se do denníku presidiálního (§ 3 cit. nař.). U každého zastupitelstva vede se rejstřík pro došlá udání (St), rejstřík pro záležitosti tiskové (Ss) a všeobecný rejstřík sběrný (Nst) pro záležitosti, které nelze zapsati do žádného ze jmenovaných rejstříků (§ 4 a 5 cit. nař.).

Ke spisům každého trestního případu náleží též denník, který sluší dle zvláštního formuláře vésti (§ 6 cit. nař.).

O nařízených hlavních líčeních a jich výsledku vedou se záznamy (§ 7 cit. nař.).

C. Funkcionáři zastupitelství státního.

I. Pojem.

Funkcionáři zastupitelství státního jsou ony orgány státního nadvládnictví při soudech okresních, jimž povšechně přináležejí funkce veřejného žalobce v řízení přestupkovém. §§ 87—114 předpisu k řádu trestnímu (nař. min. sprav. ve srozumění s min. vnitra ze dne 19. listopadu 1873 č. 172 ř. z.) obsahují bližší předpisy o funkcionářích zastupitelství státního v řízení přestupkovém. Úkony zastupitelství státního při okresních soudech opatřují:

1. úředníci zastupitelství státního;
2. úředníci úřadů politických a policejních k tomu ustanovení;
3. zvláště k tomu jmenovaní funkcionáři zastupitelství státního a jich zástupcové (náměstkové — § 87 vykon. předpisu).

Ochota, s jakou ministr vnitra propůjčil instituci této jistou část orgánů svých k dispozici, pohotovost mužů těšících se neodvislému postavení, kteříž v hojném počtu k službě té se propůjčili, zjednati měly klid a jistotu toho, že zařízení zastupitelství státního může býti schopno života a posloužití náležitou měrou při provádění zásady obžalovací ve všech stupních řízení trestního; dosud však kýžených výsledků těchto docíleno nebylo, ježto zejména na venkově nenalezli se vhodní orgánové, jež vyhověli by funkcím, kteréž v duchu zákonodárcově jim přiděleuy byly.

II. Jmenování funkcionářů zastupitelství státního.

Funkcionářem zastupitelství státního nebo jeho náměstkem může býti jmenován jen ten, kdo požívá plně státoobčanských práv a má žádoucí způsobilost i důvěry hodnost; musí míti dále svoje řádné bydliště v úředním sídle okresního soudu nebo v bezprostřední jeho blízkosti. Jsou pak to

náležitosti, kteréž ku výkonu tohoto úřadu nikterak nepostačují, neboť funkcionář zastupitelství státního má míti i jisté právnické vzdělání a schopnost k tomu, aby dodal plného důrazu zákonu, jež zastupovati má, a stejnorodým (rovnocenným) byl se soudcem, jemuž státi má po boku jakožto orgán koordinovaný, samostatný. Jmenování přísluší vrchnímu státnímu zástupci, jenž prve dorozuměti se má se správcem země. Je-li kandidát ve službách veřejných, sluší vyžádati si přivolení jeho nadřízeného úřadu. Co se týče osob soukromých, jež funkcionáři státního zastupitelství mají býti jmenovány, mohou zdatné síly jen tehdy vytrvati v této ne vždy snadné službě, dojdou-li u zastupitelstev státních účinné podpory a u soudů uctivého ohledu. Výnos glaserovský svědčící zastupitelstvům státním (srv. svrchu) poznamenává, že mají zastupitelstva státní poučiti takovéto funkcionáře prve, než službu svou nastoupí, o jich postavení v trestním řízení, o základních zásadách řízení trestního, pokud jim znalost toho nezbytna jest, o právech a povinnostech jim přináležících, o dosahu návrhů jimi učiněných a o podaných prohlášeních a dle potřeby též i o ustanoveních hmotného práva trestního ve všeobecných obrysech, tak aby je dle možnosti uchránila před nepravými kroky. Než při tom maně naskytuje se otázka: Jest ve skutečnosti možno a lze provésti, aby státní zastupitelství prací přetížené mělo ještě čas poučiti a pocvičiti tyto funkcionáře zastupitelství státního v ten způsob, aby nabyli úplného rozhledu v hmotném a formálním právu trestním a vyzbrojeni byli oněmi vědomostmi, jichž nemohli si osvojit v dosavadním životním postavení a povolání svém? Je vůbec možno, by zastupitelstva státní snad seznámila funkcionáře zastupitelství státního třeba jen s vědou a teorií v té míře, že by vzdělali se za vyškolené, právnické orgány? Dosavadní výsledky zkušeností v té příčině nabytých nejsou valně uspokojující, neboť funkcionáři zastupitelstev státních a to hlavně na venkově zastávají úlohu pasivní, nemohouce chápati se z pravidla oné iniciativy, kterouž přikazuje zákon veřejnému žalobci. I jest náležitá reforma této instituce nejvýše na čase, ač-li má úkol funkcionářů zastupitelstev státních plnou měrou dosti činiti duchu řádu trestního.

K obsazení uprázdněných míst může vrchní státní zástupce vypsat konkurs; při tom však není při volbě své vázán na ony osoby, jež se při vypsání konkursu přihlásily. Žádosti dotyčné podati sluší státnímu zástupci, jenž je po vypršení termínu předkládá vrchnímu státnímu zástupci se svým dobrozdáním. Nelze-li opatřiti úkony státního zastupitelství při některém okresním soudu z toho důvodu, poněvadž té doby není tu orgánu k tomu povolaného nebo mu jakákoli překážka jest závadou, může okresní soudce v naléhavých případech ustanoviti k obstarání oněch úkonů některého svého podřízeného úředníka soudcovského nebo některého způsobilého člena obecního představenstva v sídle úředním a není-li to ani ono možným, může povolati za funkcionáře státního zastupitelstvu přechodně některého jiného muže důvěry hodného. V obou těchto posledních případech dlužno povolaného vzíti v přísahu, ač-li již není ve službách státních. O učiněném opatření dlužno ihned zpraviti zástupce státního. Osoba jmenovaná musí před nastoupením služby své složiti služební přísahu.

III. Úřední povinnosti.

Funkcionáři zastupitelství státního obstarávejtež úřad vládou sobě svěřený dle nejlepších svých sil a s přísnou svědomitostí, poslouchajíce pečlivě

příkazů svých představených a jmenovitě zachovávajíce přísně úředního tajemství. Nesmí pak vzhledem ke službě své od nikoho přijati ani přímo ani nepřímo nijakého daru ani jinak zjednati si nějaké výhody. Přistoupí-li k nějakému politickému spolku, mají to oznámiti zástupci státnímu. Pro orgány státního zastupitelstva u soudů okresních sdělán byl zvláštní úřední návod, jenž doručen byl vrchním státním zástupcům výnosem min. sprav. ze dne 14. února 1874 č. 2191 (§ 96 vyk. předp.).

IV. Právo dohledu.

Právo dohledu nad funkcionáři státních zastupitelstev přísluší zastupitelstvům státním.

1. Rozsah práva dohledu. Za všech okolností povinni jsou státní zástupcové věděti nepřetržitě o chování se orgánů těchto, jež vykonávají funkce obžalobní u okresních soudů. Základem dozoru tohoto jsou měsíční výkazy státnímu zastupitelstvu předkládané; státní zastupitelství přesvědčiz se především o správnosti provedených zápisů a prozkoumejž ve kterékoli době důkladně obsah jejich. Funkcionářové zastupitelstev státních při okresních soudech mají zástupci státnímu po uplynutí každého měsíce zvláštní výkaz zaslati o zahájených případech trestních a o tom, co podnikli. Státní zástupce má výkaz ten zkoumati a zaslati neprodleně zpět s případnými poznámkami nebo pokyny svými (§ 112 vykor. předp.). Tyto výkazy, dále oznámení důležitějších případů trestních a jinakých událostí, předloha všech trestních oznámení, v jichž příčině nebylo soudního opatření podniknuto, ustanovení ústupu na základě vyhrazeného přivolení k oněm prohlášením, jež státní zástupcové při funkcionářích činiti musí, a jež nemohou si sami sobě bez závady ponechati — vše to poskytuje státním zástupcům dostatečných prostředků k tomu, aby náležitě řídili a vedli úřední činnost těchto orgánů. Státní zástupcové sdělež s funkcionáři státního zastupitelstva při soudech okresních příhodné pokyny v tom směru, zdali a ve kterých případnostech mají se účastniti osobně úředních úkonů, jež se provádějí v řízení přestupkovém mimo úřední sídlo okresního soudu.

2. Právomoc disciplinární: Za porušení povinností může státní zástupce vysloviti proti určitému funkcionáři státního zastupitelství ztrátu remunerace jeho až do výše jednoho měsíčního příjmu z ní. Proti výroku takovému lze do osmi dnů vésti si stížnost u vrchního státního zástupce; stížnost podati sluší však u státního zástupce. Pro liknavost může funkcionář státního zastupitelství pokutován býti státním zástupcem až do obnosu 5 zl., stížnost místa nemá, avšak sluší nález na pokutu opětně zrušiti, jestliže bylo jednání funkcionáře ospravedlněno; kromě toho může státní zástupce z důvodů zřetele hodných uloženou pokutu prominouti. Vyjdou-li na jevo okolnosti, jež by byly funkcionáře státního zastupitelstva vyloučily z nabytí tohoto postavení nebo dopustí-li se hrubého porušení svých povinností, má jej vrchní státní zástupce ihned propustiti.

V. Obor působnosti.

1. Řízení o trestních oznámeních:

Orgánové státního zastupitelství při soudech okresních přijímejtež došlá oznámení o takových činech trestních, kteréž sluší stíhati nikoli jen ku žádosti účastníkově, a jestliže předložena jsou ústně, poznamenejtež je písemně. Oznámení o přestupcích odevzdejtež neprodleně okresnímu soudu s návrhem na potrestání (§ 451 tr. ř.). Není-li pachatel znám, mají dle

potřeby učiniti přípravná vyhledávání soudem nebo úřady bezpečnostními. Mají-li však orgánové státního zastupitelství za to, že není tu zákonného důvodu ke stíhání trestnímu, založtež došlé oznámení stručně poznamenajíc úvahu svoji k tomu je vedoucí a připojtež akta ku měsíčnímu výkazu, jenž se státnímu zastupitelství předkládá. Zakládá-li oznámený skutek dle jejich náhledu zločin nebo přečin z úřední povinnosti stíhaný, dlužno bez prodlení podati oznámení ono okresnímu soudu (§ 101 vyk. předp.). Vzpěčují-li se orgánové zastupitelství státního zavéstí stíhání, mají o tom písemně zpravit soukromého účastníka (§ 102 vykon. předp.).

2. Návrhy: Jakmile orgánové zastupitelství státního zpraveni byly o osobě podezřelé z určitého přestupku, povinni jsou bez prodlení učiniti návrh na stíhání nebo učiniti prohlášení, že nepodávají návrhu na stíhání. Jestliže splní se podmínky v § 406 tr. ř. naznačené, sluší učiniti návrh, aby vydáno bylo opatření trestní bez předchozího řízení (§ 104 vyk. předp.). Státní zástupce může uložiti orgánům státního zastupitelství, aby upustily od návrhů svých na stíhání učiněných podle § 451 trest. ř. v určité naznačených případech nebo ve všech případech jen za jeho přivolení.

3. Styk se soudem mají orgánové státního zastupitelství vésti, pokud možno, ústně. Návrhy sluší podávati písemně, jestliže soud nepořídí o nich sám listinu. Ve styku se soudem mají si orgánové státního zastupitelství vždy počínati s úctou a vážností soudu přináležející. Při nařízených hlavních přelíčeních zaujmětež místo po pravé straně soudcově a mluvtež se soudem stojíce.

4. Zvláštní oznámení na zastupitelství státní: Každý přestupek zákona tiskového, zákonů o právu spolkovém a shromažďovacím, jakož vůbec každou důležitou událost spadající v obor přestupků sluší nad to ještě zvlášť oznámiti zástupci státnímu a jeho pokynů dlužno vyčkati, neběží-li o opatření neodkladná.

D. Zastupitelství státní vrchní.

Vrchní státní zástupce jest úřední osoba při sborových soudech druhé stolice (při vrchních zemských soudech) pověřená v řízení trestním (srv. řád trestní ze dne 23. května 1873) funkcemi obžalobními a povolána k doзору nad veškerými orgány zastupitelství státního (srv. odst. A tohoto článku) nalézajícími se v obvodu vrchního zemského soudu u sborových soudů I. stolice a při soudech okresních; vrchní státní zástupce dle stanov vřaděn jest do VI. třídy hodnostní a větším dílem ještě i osobní důstojností vyniká.

I. Obor působnosti.

1. Vrchní státní zástupce má v oboru řízení trestního účastniti se při každé trestní věci náležející v obor působnosti vrchního zemského soudu osobně nebo svým úředně ustanoveným náměstkem (t. zv. »náměstek vrchního státního zástupce«) (§§ 31 a 32 tr. ř.), a po uplynutí každého roku podati zprávu ministru spravedlnosti o trestních věcech během roku toho vyřízených, jakož i o věcech trestních ještě projednávaných, dále o stavu a postupu trestního právosudí a konečně o znamenáných závadách zákonodárství i postupu prací (§ 37 tr. ř. a § 86 vyk. předp. k říz. trest.). Vrchní státní zástupce povolán jest spolupůsobiti jmenovitě při poradě a sdělení usnesení vrchního zemského soudu o vydání (§ 59), a delegaci (62), o stížnostech proti usnesením radní komory (§ 114),

o odporu proti obžalovacímu spisu (§ 210) a proti kontumačním rozsudkům (§ 427), při odvolacím řízení vrchního zemského soudu (§ 294), při odložení trestu vrchním soudem povoleném (§ 401) a při návrzích na žádost o udělení milosti (§ 411), při zmírnění právoplatně přiznaného trestu ve smyslu § 410 tr. ř., při udělení bezpečného průvodu ministrem vnitra (§ 419 tr. ř.), při zavedení stanného práva správcem země (§ 429 tr. ř.) a při zrušení stanného řízení (§ 446 tr. ř.) a rozhodovati o předloze oznámení, jež generální prokuratuře státní zástupcové podávají při zmatečné stížnosti k zachování zákona (§ 33 tr. ř.). Ve smyslu prováděcího předpisu k řádu trestnímu (ze dne 19. listopadu 1873 č. 152 ř. z. § 88) přísluší jmenovati vrchnímu státnímu zástupci po slyšení správce země funkcionáře státního zastupitelství působící při soudech okresních a může je kdykoli zbaviti jejich úřadu neudav důvodu ani nejsa vydán právu stížnosti jejich; jakožto představený všech státních zastupitelství má k nim dohlížeti a činiti návrhy při osazování kteréhokoli místa v zastupitelství státním. Veškerí úředníci státního zastupitelství podléhají disciplinární právomoci ministra spravedlnosti, co do výkonu této právomoci však podřízeni jsou vrchnímu státnímu zástupci (nař. min. sprav. ze dne 13. srpna 1854 č. 201 ř. z.).

2. V řízení disciplinárním proti soudcovským úředníkům (zákon ze dne 21. května 1868 č. 46 ř. z.) slyšen býti musí vrchní státní zástupce prve, než stane se usnesení o zavedení disciplinárního vyšetřování, pak na sklonku vyhledávání a konečně při ústním jednání. Vrchní státní zástupce oprávněn jest stěžovati si do usnesení soudu, jímž se zastavuje disciplinární řízení a odvolati se z nálezů učiněného soudem v řízení disciplinárním a to v obou případech k disciplinárnímu senátu nejvyššího soudního a kasačního dvoru.

3. Neméně důležitým a neméně zodpovědným jako úkol vrchního státního zástupce v oboru řádu trestního a řízení disciplinárního proti soudcům jest administrativní postavení jeho vzhledem k trestním ústavům nalézajícím se v obvodu vrchního zemského soudu. Veškery ony úřední záležitosti, které až do nejv. rozhodnutí ze dne 16. října 1865 za účelem správy a dozoru v ústavech trestních v jednotlivých zemích korunních přináležely v kompetenci zemských vlád (místodržitelství) spadají nyní výhradně již jen v obor působnosti vrchního státního zastupitelství.

a) Vrchnímu státnímu zástupci svěřeno jest vrchní vedení a vrchní dozor nad trestními ústavami nalézajícími se v obvodu vrchního zemského soudu (nikoli však dohled nad věznicemi zemského soudu, jež podléhají presidentovi soudu zemského, aniž dozor nad věznicemi sborových soudů, jež podřízeny jsou presidentům příslušných sborových soudů) a dále bdíti má nad tím, aby v každém směru vyhověno bylo zákonům a nařízením vydaným ohledně zařízení vězení, zejména pak pokud jde o výkon trestu, zaopatření a zaměstnání trestanců, o domácí práce trestanců, o pracovní mzdu jejich, o správu duší, o vyučování jich, jakož i pokud jde o zdravotnictví. Jakožto přímý dozorní orgán vrchního zastupitelství státního působí a úřední styk mezi představenstvem trestnic a vrchním státním zástupcem prostředkuje domácí komisař (jímžto ustanoven bývá státní návladní nalézající se v místě nebo v okrese ústavu trestního.).

b) Vrchní státní zástupce sám pak jest oprávněn i povinen kdykoli bez opovědi vyšetřiti trestnici v místě úředního sídla se nalézající a aspoň jednou v roce u příležitosti výroční komise přikročiti k důkladné *visita*ci. Osobní inspekce trestnic jeho vrchnímu vedení podřízených a ležících mimo jeho sídlo úřední místo má jediné jednou za rok, vyjímaje případy neobyčejné a důležité. S výroční revisí spojití má výroční raport, při němž slyšeti jest trestance a členy dozorcího personálu i jich prosby a stížnosti; jestliže pak předmět spadá v kompetenci vrchního státního zástupce a dostatečně vyšetřen jest, má ihned rozhodnouti o tom, jinak ale postarati se o to, aby žádost postoupena byla příslušnému úřadu nebo k dalšímu vyřízení se dostala.

c) Vrchní státní zástupce může u příležitosti výroční komise provésti též prohlídku pokladny a požádati jednotlivé funkcionáře ústavu za ústní zprávu o předmětech spadajících v obor jejich. Na základě dat zjištěných během každého roku a seznaných při výroční komisi povinen jest vrchní státní zástupce podati ministru spravedlnosti obšírnou zprávu o stavu trestnic.

d) Vrchní státní zástupce jmenuje v mužských trestnicích pomocné lékaře, učitele, inspektory stráže vězeňské, naddozorce, strojníky a plynomistry a podává ternové návrhy ohledně veškerých ostatních služebních míst v trestnici, v jichž příčině vyhraženo jest jmenovací právo ministerstvu spravedlnosti. Vrchní státní zástupce oprávněn jest poukazovati denní platy pro výpomocné písaře a výpomocné sluhy, pro občasné peněžité výpomoci a remunerace úředníkům, dozorcům a naddozorcům trestnic, jakož zálohy i služného pro úředníky trestnice, kteříž ustanoveni jsou s ročním služným 1500 zl.

e) Vrchní státní zástupce vede disciplinární vyšetřování proti úředníkům trestnic a to sám nebo domácím komisařem nebo přednostou trestnice a jest oprávněn uložiti úředníkům trestnice za nepořádky pokárání jakožto pokutu pořádkovou a při menších přečinech služebních uděliti jim jakožto disciplinární trest písemnou důtku; při těžších služebních přečinech pak oprávněn jest činiti disciplinární komisi při ministerstvu spravedlnosti návrhy na potrestání.

f) Vrchní státní zástupce má v lednu a v červenci každého roku předkládati ministru spravedlnosti návrhy na udělení milosti trestancům chovaným v trestnicích.

g) Vrchní státní zástupce povolán jest též zavésti a vykonati jednání akkordní, offertní a licitační za tím účelem, aby se zajistily předměty zásobní a náčiní, dále topivo a svítivo a jinaké hospodářské potřeby ústavů trestních.

h) Vrchní státní zástupce oprávněn jest povolovati a poukazovati podpory propuštěným trestancům z dotací a nadání k tomu určených, dále schvalovati a potvrzovati smlouvy, kteréž jest v průmyslovém podniku ústavů trestních uzavírati až do jistého obnosu, dále schvalovati po předchozím přivolení ministra spravedlnosti smlouvy nájemní stran budov sloužících k účelům trestnic, jakož i schvalovati smlouvy pachtovní, konečně přivoliti ku znovuzřízení pobořených nebo poškozených budov, konečně dávatí přivolení své ku provedení potřebných oprav až do obnosu 1000 zl.

E. Prokuratura generální.

I. Organisaace.

Generální prokurátor jest podřízen ministru spravedlnosti. Má podati na počátku každého roku ministru spravedlnosti zprávu o trestních věcech

minulého roku vyřízených a ještě nevyřízených, jakož i o stavu a postupu správy soudní a o vadách shledaných v zákonodárství a v řízení úředním (§ 217 tr. ř.). Pro generální prokuraturu byli systemisováni po nejv. rozh. ze dne 15. listopadu 1873 vedle generálního prokurátora tři generální advokáti. Tito jsou oproti nejvyššímu a kasačnímu dvoru soudnímu všeobecně v témž poměru, jako jsou k sobě vrchní státní zastupitelstva a presidia vrchních zemských soudů. I jsou přikázány v duchu výnosu min. sprav. ze dne 23. listopadu 1854 č. 22.633 (jenž právě zmíněný onen poměr upravuje) hospodářské záležitosti generální prokuratury nejvyššímu a kasačnímu dvoru, jemuž podléhá i její kancelářský a služební personál.

II. Všeobecný obor působnosti.

Přelíčení u dvoru kasačního náleží v obor prací generálního prokurátora, jenž při dvoru kasačním zřízen jest (pokud se týká, jeho náměstka). Generální prokurátor při dvoru kasačním může však i z úřední povinnosti nebo ke zmocnění ministerstva práv vznést proti rozsudkům trestních soudů spočívajících na porušení nebo nesprávném použití zákona, jakož i proti jakémukoli nezákonnému usnesení nebo postupu trestního soudu, dověděv se o tom, stížnost zmateční k zachování zákona a to ještě i v té případnosti, když obžalovaný nebo žalobce nepoužili v zákonné lhůtě onoho právního prostředku zmateční stížnosti. Povinností státních zástupců jest předkládati vrchním zástupcům státním ony případy, jež pokládají za vhodné k oné zmateční stížnosti; vrchní státní zastupcové pak posouditi mají, sluší-li případy ty oznámiti generálnímu prokurátoru při dvoru kasačním (§ 54 tr. ř.).

III. Součinnost generální prokuratury při dvoru kasačním:

1. Při řízení o zmatečné stížnosti:

a) Dvůr kasační radiž se o zmatečné stížnosti došlé v duchu § 285 odst. 2. tr. ř. jen tehdy předkem v neveřejném sezení po slyšení generálního prokurátora, jestliže generální prokurátor nebo zpravodaj presidentem kasačního dvoru ze středu tohoto tribunálu ustanovený činí návrh na usnesení některé uvedené v §§ 4, 5 a 6 (§ 3 zák. ze dne 31. prosince 1877 č. 3 ř. z. r. 1878).

b) Při poradě neveřejné o zmatečné stížnosti podané ve prospěch obžalovaného může stížnosti vyhověno býti ihned, pokud k tomu generální prokurátor přivolí, jestliže shledá se, že nelze vyhnouti se novému hlavnímu přelíčení, rozhodnutí kasačního dvoru ve věci samé však ještě nastati nemusí (§ 5 cit. zák.).

c) Dvůr kasační má o zmatečných stížnostech předkem rozhodovati v neveřejném sezení po slyšení generálního prokurátora.

d) Při veřejném líčení před kasačním dvorem o nějaké zmatečné stížnosti vystupuje generální prokurátor nebo jeho substitutové (vyjímaje delikty soukromé) buďto jakožto stěžovatel nebo jako odpůrce stěžovatelův a přísluší mu právo vyslovené § 287 tr. ř., aby se totiž ujal slova ku zdůvodnění své stížnosti nebo k odpovědi na vývody odpůrcovy.

e) Jestliže ta či ona strana podala kromě odvolání ještě též zmateční stížnost, rozhoduje kasační dvůr po nebo při vyřízení zmateční stížnosti i o odvolání a to vždy v sezení neveřejném slyšev prve generálního prokurátora (§ 296 tr. ř.).

2. Kasačnickému dvoru rozhodovati sluší i v těchto ostatních případech teprve po vyslechnutí generálního prokurátora:

a) jedná-li se o vydání určitého obviněného dotyčným cizím státu (§ 54 tr. ř.);

b) při obnově trestního řízení v případě § 362 tr. ř., jestliže kasačnický dvůr mimořádnou cestou a nejsa vázán podmínkami v § 353 předepsanými, naříditi chce obnovu trestního řízení ve prospěch osoby odsouzené pro nějaký zločin nebo přečin.

c) Jestliže rozsudek trestní nabude moci práva a pak teprve naskytnou se polehčující okolnosti a sborový soud druhé instance přistoupí k návrhu na zmírnění trestu vyměřeného dvorem kasačnickým, má předložiti návrh tento dvoru kasačnickému, jenž o něm rozhodne slyšev prve generálního prokurátora s platností konečnou (§ 410 tr. ř.).

d) Jestliže dvůr kasačnický rozhodl o nějakém rozsudku na základě § 288 č. 3 nebo na základě § 350 odst. 1. tr. ř., sluší podati návrh sborového soudu druhé instance přimlouvajícího se za žádost o udělení milosti kasačnickému dvoru, kterýž pak rozhodne slyšev dříve generálního prokurátora o tom, zdaž onu žádost dlužno zamítnouti, či má-li býti ministru spravedlnosti doporučena (§ 411 tr. ř.).

Zatajení nájemného.

I. Pojem.

Zatajení nájemného nastává, když se nájemné s nájemníky smlouvené za určitý byt úmyslně v přiznání (fassi) udá v menším obnosu, než jaký se skutečně pronajímateli platí, nebo se vůbec úmyslně zamlčí. Skutkové znaky zatajení nájemného záležejí tedy v tom, že osoba k fassi zavázaná v tom úmyslu, aby se zákonnému zdanění svému vymkla, nepřizná smlouvenou činži nebo částí její vůbec nebo nižším obnosem nebo zamlčí zcela nebo z části předmět podrobený dani z nájemného, nebo konečně že osoba dotyčná opomine ve zmíněném úmyslu podati nějaké oznámení, jež jí po zákonu přináležejí učiniti. Přijde-li se na zatajení nájemného, musí vlastník za pokutu zaplatiti činži z celého domu nebo z části jeho plným obnosem nebo jen částečně, podle toho, zda zatajení odnášelo se k celému domu nebo k části jeho, či k celé činži či k části činže. Kromě toho sluší však zapraviti pokladně státní i obnos daně na onen celý čas připadající, po kterýž daň se neustále zamlčovala. Poměrný trest postihne i nájemníky, kteříž potvrdili nesprávná přiznání jakožto pravá (§ 11 pat. o dani domovní ze dne 23. února 1820 sb. prov. zák. sv. 47 str. 699 a sv. 48 č. 28, § 45 instrukce o vybírání činže, § 24 poučení pro vlastníky domů).

Od zatajení nájemného sluší však různiti tyto případy:

1. opomene-li se udati činže;
2. nedbalost nezakládající se na úmyslném nebo možném docílení zisku (dek. dv. kanc. ze dne 16. července 1821 č. 1187 sb. prov. zák. pro Dolní Rakousy č. 232, díl 3);
3. příliš nízké přiznání částí obydlí obývaných vlastníkem domu samým;
4. příliš nízké přiznání bytů bezplatně k obývání přenechaných;
5. prokázaný omyl při sdělení přiznání daně činžovní (dek. dvor. kanc. ze dne 22. listopadu 1824 č. 2924 sb. prov. zák. pro Moravu a Slezsko 41 a ze dne 24. prosince 1827 č. 4754);